

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH W PRAKTYCE NA LEKCJACH JĘZYKÓW OBCYCH

SZCZEGÓŁOWE ZAPISY ZNAJDUJĄ SIĘ W INDYWIDUALNYCH KARTACH UCZNIÓW.

Podstawowym celem dostosowania wymagań edukacyjnych jest uwzględnienie ograniczeń i możliwości rozwojowych uczniów w celu wyrównania ich szans edukacyjnych oraz zapobiegania wtórnym zaburzeniom sfery emocjonalnej.

Dostosowanie wymagań nie jest rozumiane jako ich obniżenie, lecz złagodzenie w pewnym zakresie, np. poprawności ortograficznej, z jednoczesnym podniesieniem wymagań w innym, np. konieczności wykonania dodatkowych ćwiczeń. Nie zmienia się zakres badanych umiejętności, który jest określony w podstawie programowej.

ZESPÓŁ ASPERGERA

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów:

- zmniejszyć ilość słówek do zapamiętania,
- wymagania w wypowiedzaniu się na określony temat ograniczyć do kilku krótkich, prostych zdań,
- nie wymagać, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst,
- nie wymagać, by uczeń uczył się wierszy, piosenek (zwłaszcza długich) na pamięć lecz dać możliwość nauczenia się ich czytania,
- przedstawianie nowych zagadnień w sposób najmniej abstrakcyjny, operowanie konkretami,
- stosowanie pozytywnych wzmocnień (pochwała, zachęta),
- stosowanie metod nauczania w oparciu o ilustracje, schematy, filmy, tabele, wykresy,
- unikanie podczas zajęć przerośnięć,
- nie oceniać graficznej strony pisma,
- nie odpytywać ucznia przy tablicy bez uprzedniego poinformowania go o tym,
- w przypadku poleceń złożonych, łączących umiejętności i sprawności, należy ćwiczyć umiejętność dzielenia tekstu polecenia na kolejne czynności,
- wykorzystanie informacji zwrotnej w celu potwierdzenia zrozumienia prezentowanych treści materiału,
- wydłużenie czasu na odpowiedź i prace pisemne,
- unikanie odpytywania z głośnego czytania tekstu nowego w obecności całej klasy. krótkich i urozmaiconych,

- zadawanie do domu tyle, ile uczniów jest w stanie samodzielnie wykonać,
- skracanie zadań i prac domowych na mniejsze zadania cząstkowe,
- dzielenie dłuższych sprawdzianów na części,
- sprawdzanie stopnia zrozumienia wprowadzanego materiału,
- stosowanie zrozumiałego dla ucznia systemu pochwał.

ZABURZENIA PERCEPCJI SŁUCHOWEJ

Dostosowania wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów:

- zapewnienie siedzenia w pierwszej ławce,
- prośenie ucznia o powtarzanie poleceń nauczyciela,
- zwracanie się twarzą do ucznia podczas omawiania materiału,
- sprawdzanie rozumienia poleceń słownych,
- zapisywanie na tablicy słów kluczowych i nowych pojęć, lub w komunikatorze - na czacie podczas lekcji zdalnych,
- wprowadzanie licznych powtórzeń,
- wydłużenie czasu na pamięciowe uczenie się nowego słownictwa, wierszy, ciągów słownych,
- stosowanie ilustracji, historyjek obrazkowych,
- unikanie oceniania intonacji czytanych treści,
- unikanie obniżania oceny za przekręcanie nowych słów lub za problemy z wypowiedaniem słów dłuższych,
- nieuwzględnianie błędów wynikających z faktu zaburzonej percepcji słuchowej przy ocenie prac pisemnych,
- stosowanie różnego rodzaju wzmocnień, tj. pochwała, zachęta,
- ograniczanie w wypowiedzaniu się na określony temat do kilku prostych zdań,
- naprowadzanie podczas wypowiedzi ustnych poprzez pytania pomocnicze,
- unikanie omawiania błędów w obecności całej klasy,
- umożliwienie zaliczania wybranej części materiału w dowolnej formie, pisemnej lub ustnej, w zależności od preferencji ucznia.

ZABURZENIA PERCEPCJI WZROKOWEJ

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów:

- nie krytykowanie ucznia za jego brzydkie pismo, powolne tempo pracy, niezręczne ruchy,
- wydłużanie czasu na opanowanie nowego materiału,

- przygotowanie pomocy do lekcji tak, aby obrazowo przedstawić to, czego uczeń nie może sobie wyobrazić,
- tolerowanie przestawiania i opuszczania liter, mylenia liter i wyrazów o podobieństwie graficznym,
- tolerowanie błędnego odczytywania wyrazów lub opuszczania końcówek,
- dostosowanie sprawdzianów w formie testu z lukami, testu wyboru o wydłużonym czasie wykonania,
- nie ocenianie prac pisemnych, zeszytu od strony graficznej,
- ocenianie prac pisemnych pod kątem umiejętności motywowania i wyciągania wniosków oraz walorów merytorycznych pracy,
- ocenianie przygotowania ucznia do zajęć i jego zaangażowania,
- w nauczaniu zdalnym udostępnianie uczniowi tekstu/ prezentacji o odpowiednim dla niego rozmiarze czcionki.

Uczniowie słabowidzący

Symptomy trudności

- mylenie liter o podobnych kształtach
- mylenie wyrazów o podobnej strukturze
- przestawianie liter
- nieprawidłowa technika czytania
- brak rozumienia tekstu w całości
- wolniejsze tempo czytania związane z problemami w spostrzeganiu całego wyrazu, zdania.
- problemy z rozumieniem tekstu (konieczność koncentracji na postrzeganiu kształtu poszczególnych liter)
- możliwe trudności w pisaniu z uwagi na obniżoną sprawność spostrzegania i zakłóconą koordynację wzrokowo – ruchową.
- możliwe popełnianie wielu błędów: przestawianie, mylenie, opuszczanie liter, błędy ortograficzne, złe rozplanowanie stron w zeszycie.

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych

- właściwe umiejscowienie dziecka w klasie (zapewniające właściwe oświetlenie i widoczność)
- udostępnianie tekstów (np. testów sprawdzających wiedzę) w wersji powiększonej

- zwracanie uwagi na szybką męczliwość dziecka związaną ze zużywaniem większej energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową (wydłużanie czasu na wykonanie zadań)

- częste zadawanie pytania- „co widzisz?” w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego trafności doznań wzrokowych.

Uczniowie słabosłyszący

Symptomy trudności

- dziecko sprawia wrażenie nie uważającego lub śniącego na jawie, może nie słyszeć instrukcji nauczyciela

- jest niechętnie angażowaniu się w działania, obawia się porażki, ponieważ ma kłopoty z rozumieniem

- może reagować niewłaściwie w sytuacjach zabawowych (nie rozumie zasad gry lub intencji innych osób)

- reaguje nietypowo na ustne instrukcje

- może mieć zaburzenia mowy, mały zasób słów i pojęć

- słabo czyta

- często myli głoski dźwięczne i bezdźwięczne, nie różnicuje głosek z trzech szeregów s-z-c-dz, sz-ż-cz-dź, ś-ź-ć-dź (np. zamiast „z” dziecko może napisać każdą inną literę s,ż,sz)

- zamienia i gubi litery, pomija części wyrazów, myli końcówki – co powoduje zmianę treści znaczenia wyrazów, czasem pisze bezsensowne zlepki liter – w przypadku niezrozumienia ich znaczenia

- duże trudności sprawia dziecku poprawna pisownia, opanowanie gramatyki, składni

- nie jest on w stanie samodzielnie czytać i zrozumieć treści obszernych lektur szkolnych.

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych

- zapewnić dobre oświetlenie klasy oraz miejsce dla dziecka w pierwszej ławce w rzędzie od okna. Uczeń będąc blisko nauczyciela (od 0,5 do 1.5 m), którego twarz jest dobrze oświetlona, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z ust. Należy też, umożliwić mu odwracanie się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji co ułatwi lepsze zrozumienie ich wypowiedzi

- nauczyciel mówiąc do klasy, powinien stać w pobliżu dziecka zwrócony twarzą w jego stronę - nie powinien chodzić po klasie, czy być odwrócony twarzą do tablicy, to

utrudnia odczytywanie mowy z ust

- należy mówić do dziecka wyraźnie używając normalnego głosu i intonacji, unikać gwałtownych ruchów głową czy nadmiernej gestykulacji
- zadbać o spokój w klasie, eliminować zbędny hałas (zamykać okna przy ruchliwej ulicy, unikać szeleszczenia kartkami papieru) który utrudnia dziecku rozumienie poleceń nauczyciela i wypowiedzi innych uczniów, powoduje większe zmęczenie; zakłócenia są wzmacniane przez aparat słuchowy
- nauczyciel winien upewnić się czy polecenia kierowane do klasy są właściwie rozumiane przez dziecko niedosłyszające; w przypadku trudności zapewnić dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie, używając znanego dziecku słownictwa, wskazać jak to polecenie wykonuje jego kolega z ławki
- dziecko z wadą słuchu ma trudności z równoczesnym wykonywaniem kilku czynności w tym samym czasie, nie jest w stanie słuchać nauczyciela (co wymaga obserwacji jego twarzy), otworzyć książkę na odpowiedniej stronie i odnaleźć wskazane ćwiczenie; nie nadąża za tempem pracy pozostałych uczniów
- dziecko niedosłyszające powinno siedzieć w ławce z dobrym uczniem, który chętnie będzie pomagał mu np. szybciej otworzy książkę, wskaże ćwiczenie, pozwoli przepisać notatkę z zeszytu itp.
- w czasie lekcji wskazane jest używanie jak najczęściej pomocy wizualnych i tablicy (m.in. zapisanie nowego tematu, nowych i ważniejszych słów itp.)
- można przygotować uczniowi pisemny plan pracy opisujący zagadnienia poruszane w wykładzie lub poprosić innych uczniów w klasie, aby robili notatki z kopia i udostępniali je koledze
- konieczne jest aktywizowanie dziecka do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań, podtrzymywanie jego odpowiedzi przez dopowiadanie pojedynczych słów, umowne gesty, mimiką twarzy
- nauczyciel powinien często zwracać się do ucznia, zadawać pytania – by zmobilizować go do lepszej koncentracji uwagi i ułatwić mu lepsze zrozumienie tematu
- pisanie ze słuchu jest najtrudniejszą formą pisania, szczególnie dla dziecka z zaburzonym słuchem i nieprawidłową wymową, dlatego należy stosować ćwiczenia w pisaniu ze słuchu wyrazów lub zdań, wcześniej z dzieckiem utrwalonych, w oparciu o znane mu słownictwo
- przy ocenie prac pisemnych nie należy uwzględniać błędów wynikających z

niedosłuchu; błędy mogą stanowić dla nauczyciela podstawę, do podjęcia z dzieckiem dalszej pracy korekcyjnej oraz ukierunkowania rodziców do pracy w domu; błędy w pisowni oceniać opisowo, udzielając wskazówek do sposobu ich poprawienia

- do opanowania podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania uczeń potrzebuje więcej czasu i pracy; przy ocenie osiągnięć ucznia należy szczególnie doceniać jego aktywność i wkład pracy oraz stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność).

Specyficzne trudności w uczeniu się

- **Dysgrafia, czyli brzydkie, nieczytelne pismo**

- **Dysortografia, czyli trudności z poprawną pisownią pod względem ortograficznym, fonetycznym, interpunkcyjnym itd.**

- **Dysleksja, czyli trudności w czytaniu przekładające się często również na problemy ze zrozumieniem treści.**

Symptomy trudności

- trudności z zapamiętaniem słówek, struktur gramatycznych

- problemy z budowaniem wypowiedzi ustnych

- trudności z rozumieniem i zapamiętywaniem tekstu mówionego lub nagranego na taśmę

- problemy z odróżnianiem słów podobnie brzmiących

- błędy w pisaniu- trudności z odróżnianiem wyrazów podobnych- gubienie drobnych elementów graficznych, opuszczanie i przestawianie liter

- trudności z poprawnym pisaniem, pomimo dobrych wypowiedzi ustnych •

kłopoty z zapisem wyrazów w poprawnej formie gramatycznej

- gubienie drobnych elementów graficznych, opuszczanie i przestawianie liter •

trudności z poprawnym pisaniem, pomimo dobrych wypowiedzi ustnych • kłopoty z zapisem wyrazów w poprawnej formie gramatycznej

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych

- dawać łatwiejsze zadania

- nie wyrywać do natychmiastowej odpowiedzi, dawać więcej czasu na zastanowienie się i przypomnienie słówek, zwrotów

- dawać więcej czasu na opanowanie określonego zestawu słówek

- w fazie prezentacji leksyki zwolnić tempo wypowiedzianych słów i zwrotów, a nawet wypowiadać je przesadnie poprawnie
- można pozwolić na korzystanie z dyktafonu podczas lekcji
- nowe wyrazy objaśniać za pomocą polskiego odpowiednika, w formie opisowej, podania synonimu, antonimu, obrazka, tworzenia związku z nowym wyrazem
- w zapamiętywaniu pisowni stosować wyobrażanie wyrazu, literowanie, pisanie palcem na ławce, pisanie ze zróżnicowaniem kolorystycznym liter
- przy odczytywaniu tekstu przez nauczyciela pozwalać na korzystanie z podręcznika
- w nauczaniu gramatyki można stosować algorytmy w postaci graficznej wykresów, tabeli, rysunków
- podczas prezentacji materiału zestawiać zjawiska gramatyczne języka polskiego ze zjawiskami gramatycznymi charakterystycznymi dla języka obcego
- prowadzić rozmówki na tematy dotyczące uczniów
- dawać więcej czasu na wypowiedzi ustne i prace pisemne
- liberalnie oceniać poprawność ortograficzną i graficzną pisma
- oceniać za wiedzę i wysiłek włożony w opanowanie języka, kłaść większy nacisk na wypowiedzi ustne

DYSLEKSJA

Dostosowania wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów:

- wprowadzanie licznych powtórzeń, zobrazowań, egzemplifikacji (przykładów z własnego doświadczenia),
- wydłużenie czasu na zrozumienie prezentowanych treści materiału,
- formułowanie krótkich i precyzyjnych poleceń w pracach klasowych, testach i kartkówkach,
- uzyskiwanie informacji zwrotnej od uczniów na temat poziomu zrozumienia poleceń oraz zrozumienia prezentowanych treści,
- wydłużanie czasu na odpowiedź i prace pisemne,
- unikanie głośnego czytania w obecności całej klasy tekstów nowych,
- ocenianiu nie podlegają błędy ortograficzne,
- stosowanie różnego rodzaju wzmocnień, tj. pochwała, zachęta,
- ograniczenie w wypowiedzianiu się na określony temat do kilku prostych zdań, naprowadzanie podczas wypowiedzi ustnych poprzez pytania pomocnicze,

- unikanie omawiania błędów w obecności całej klasy.

Uczeń z ADHD:

Symptomy trudności :

- źle zapamiętuje szczegóły
- jest mniej poważny od rówieśników

jest bardzo gadatliwy

- łatwo się rozprasza
- łatwo i często się denerwuje
- na krótko się koncentruje
- nie znosi zmian
- nie czeka na swoją kolej
- trudno przewidzieć, co zrobi
- łatwo się zniechęca
- chce natychmiastowej pochwały
- wydaje się, że nie słucha
- nie kończy czynności
- ma kłopoty z przestrzeganiem zasad
- wszystko je rozprasza
- bywa agresywny
- nie potrafi się skupić na jednym
- nie przepisuje dokładnie z tablicy
- ma kłopoty z planowaniem
- nie kończy rozpoczętych zadań
- stara się przewodzić w grupie
- ma wieczny bałagan wokół siebie

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych

- posadzić ucznia z dala od okna, ze spokojnym uczniem,
- nie zniechęcać i nie dyskwalifikować za pierwszą złą odpowiedź, • nie odpytywać w stanie silnego pobudzenia,
- wyznaczać uczniowi konkretny cel i działanie,
- dzielić zadania na mniejsze możliwe do zrealizowania etapy, • pomagać uczniowi w skupieniu się na wykonywaniu jednej czynności, • wydawać jasno sprecyzowane polecenia (na raz tylko jedno polecenie), • skracać zadania poprzez dzielenie ich na mniejsze polecenia cząstkowe, • sprawdzać stopień zrozumienia wprowadzonego materiału, • dzielić dłuższe sprawdziany na

części,

- wydłużać czas odpowiedzi,
- przypominać o terminach sprawdzianów,
- utrzymywać stały kontakt z rodzicami.

Uczeń zdolny

- Należy stosować następujące zasady:
  - indywidualizacji,
  - stopniowania trudności,
  - systematyczności,
  - udzielania pomocy koleżeńskiej,
  - powierzanie odpowiedzialnych ról.
- Metody pracy z uczniem zdolnym:
  - aktywizujące,
  - problemowe,
  - praktycznego działania, czyli pogładowe,
  - zespołowe z uwzględnieniem indywidualnych zdolności (asystent, lider),
  - wskazane są zadania o zwiększonym stopniu trudności (karty pracy),
  - teksty źródłowe - analiza,
  - uczestnictwo w konkursach, olimpiadach przedmiotowych lub artystycznych,
  - przynależność do kół zainteresowań